

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus IV. De Judæis & Saracenis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

gandam statuit, ut in præcipuis totius Europæ Univerſitatibus, nempe in ſtudiis Romanæ Curiæ; Univerſitate Pariſienſi in Italia, Oxonienſi in Anglia, Salmanticensi in Hiſpania Viri Catholici & periti conſtituantur, qui Scholas in lingua Hebraica, Arabica, Chaldaicâ regant, aliosque inſtruant, quibus

de ſtipendiis & ſumptibus ab Eccleſiarum Prælatiſ & Rectoribus Monafteriſ, Capituliſ Collegiſ, etiam exceptiſ in prædictiſ Regniſ ſciſ, juxta facultatum exigentiam providendum, privilegiſ & exemptionibuſ quibuſcumque contrariuſ nequaquam obſtantibuſ.

TITULUS QUARTUS.

DE

Judeis & Saraceniſ.

TRES ſunt infidelium claſſeſ *1mo.* Judæi, qui Legem Moſaycam ad litteram tenent abſque fide in CHRISTUM, ſic dicti à Tribu Juda, quæ inter duodecim Tribuſ erat præſtantior. *2do.* Saraceni, qui falſoſ Deoſ colunt, maxime vero qui impii Mahometiſ deliriâ ſequentur, veluti Turcæ, Perſæ, Arabeſ, Tartari, &c. *3tio.* Hæretici, videlicet Chriſtiani in fide pertinaciter erranteſ, de hiſ poſterioribuſ Titulo ſequenti.

Quæreſ *primo*: An in Repub. bene ordinatè tolerandi ſint Judæi?

ꝛ. Affirmativè. Liqueſ ex Cap. *Judeoſ.* 13. *h. 1. Cap. Judæi* 21. *de teſtib.* Ratio eſt: quia Judæorum inter Catholicos habitatio fidem confirmat Chriſtianam, & veritatem illorum, quæ vetuſ continet teſtamentum, ut cum S. Aug. obſervat *D. Thom.* 2. 2. 9. 10. 4. 11. *O.* ex hoc quod Judæi riſuſ ſuoſ obſervent, in quibuſ olim

præfigurabatur veritas fidei, quam tenemuſ, hoc bonum provenit, quod teſtimonium fidei habeamuſ ab hoſtibuſ, & quaſi in figura, nobiſ repræſentatur, quod credimuſ, & ideo in ſuiſ ritibuſ tolerantur.

Quæreſ *ſecundo*: An juſtè Judæi ex quibuſ Regniſ ejeſti?

ꝛ. Non eſt dubium, perfidam & induratam Judæorum gentem, ob plurima mala, quæ fideleſ ex eorum cohabitatione ſunt paſſi, laudabiliter ex quibuſdam Regniſ Provinciſ & Civitatibuſ eſſe eliminatam. Hinc *Innoc. III. in cap. eſi Judeoſ.* 13. *h. 1.* ſic inquit: alia inſuper deteſtabilia & inaudita committunt, propter quæ fidelibuſ eſt verendum, ne divinam indignationem incurrant, cum eoſ perpetrare patiuntur indignè, quæ fidei noſtræ conſuſionem inducunt. Ex hiſ facile ac juſtè Princepſ Chriſtianuſ ad generiſ non ſolum ſubdituſ Catholicuſ tam pernitiouſ

nitiosi, sed etiam in Salvatore nostrum maximè blasphemi ejectionem & extirpationem commoveri possent.

Quæres tertio: In quibus casibus est interdicta cum Judæis communicatio?

R. Quamvis in externis commerciis Christianis cum Judæis negotiari licitum sit, cavenda tamen nimia ob periculum perversionis cum ipsis familiaritas, ideoque plures in Jure expressi sunt casus, in quibus Christianis cum Judæis communicare non licet. Sic prohibetur 1mo. Christiani cum Judæo in eadem domo cohabitatio. *Cap. Judæi. 5. h. t. 2do.* Extra casum necessitatis uti operà Judæi in medendo. 3tio. Cum eo balnea frequentare. 4to. Vesci azymis Judæorum. 5to. Eorum nuptias frequentare, eos ad prandium invitare, cum illis convivari. *Can. nullus eorum. 13. can. omnes. 14. caus. 28. q. 1.* quia ut dicitur in *cit. can. omnes.* Indignum atque Sacrilegum est eorum cibos à Christianis sumi, cum ea quæ permittente Apostolo nos sumimus, ab illis judicentur immunda, ac sic inferiores incipiant esse Christiani, quam Judæi, si nos quæ ab illis apponuntur, utamur, illi vero à nobis oblata contemnant. 6to. Judæis famulari. *Cap. multorum. 2. cap. ad bac. 8. cap. etsi. 13. h. tit. 7mo.* Eorum filios nutrire. *Cit. cap. etsi.*

Quæres quarto: quæ cautæ & pœnæ hujus prohibitionis?

R. 1mo. Causa vitandi peccati: ne videlicet scemina præsertim pauperes in Judæorum servitio constitutæ libidinem carnali populo prostituant; dein-

R. D. Schnorrenberg. *Instit. 7. Can.*

de ne eorum participatione subvertantur Christiani *cit. cap. ad bac.* tertiam causam exprimit Pontifex *cit. cap. etsi.* his verbis: ne filii liberæ filiiis famulentur ancillæ, sed tamquam servi à Domino reprobati, in cujus mortem nequiter conjurarunt, se saltem per effectum operis recognoscant servos illorum, quos Christi mors liberos, & illos servos effecit. 2do: huic prohibitioni contravenientes excommunicari jubentur. *Cit. can. nullus eorum, cap. Judæi. 5. cap. etsi. 13. h. t.*

Quæres quinto: An Judæus vel alius infidelis publico officio inter Christianos præfici possit?

R. Nequaquam. Est enim nimis absurdum, ut blasphemus Christi in Christianos vim potestatis exercent, infideles quoque sub tali prætextu Christianis plurimum sunt infesti. Ille, qui in publicis negotiis Judæum præfecerit, distractione, quæ convenit, compescendus est. Officiali vero hujusmodi tandem Christianorum communio in commerciis & aliis denegatur, donec in usus pauperum Christianorum, secundum providentiam Diœcesani Episcopi, convertatur, quidquid fuerit à Christianis adeptus ratione officii sic susceperit, & Officium cum pudore dimittat, quod irreverenter assumpsit. *Cap. cum sit nimis. 16. h. t.*

In *cap. ex speciali. 18. h. t.* jubetur, ut si forte Rex aut alius Princeps Christianus reditus suos Judæis vendiderit, vel paganis, Christianum tunc deputet de gravaminibus inferendis Clericis & Ecclesiis non suspectum, per quem Judæi

Ffff live

sive Saraceni sine Christianorum injuria Jura regalia consequantur.

Quæres sexto: quæ præterea Judæis in Christianis Principis territorio habitantibus specialiter à Jure interdicta?

Re. 1mo: prohibentur erigere novas Synagogas, veteres tamen habere aut reparare permittuntur. *Cap. Judæi. 3. cap. consuluit. 7. h. t.* 2do. 1. Hebdomada sancta maxime in die Parasceves domos & ostia clausa habere debent. *Cap. quia super his. 4. cap. in nonnullis. 15 h. t.* 3mo: in omni Christianorum Provincia & omni tempore habitum distinctum, quo à Christianis discerni valeant, portare præcipiuntur. *Cst. cap. in nonnullis. 410: in cap. quanto amplius. 18. de usur.* præcipitur Magistratibus Sæcularibus, ut Judæos compellant ad satisfaciendum Ecclesiis pro decimis & oblationibus debitis, quas à Christianis de domibus & possessionibus aliis percipere consueverant, antequam ad Judæos quocumque titulo devenissent, ut sic Ecclesiæ contingerentur indemnes.

Quæres septimo: quænam habitantibus inter Christianos Judæis sunt permissa?

Re. 1mo: Judæi invitati & nolentes ad baptismum cogendi non sunt: quia credere est libera voluntatis, & Christi fidem habere non creditur, qui ad Christianorum baptismum non spontaneus, sed invitatus cogitur pervenire. *Cap. sicut Judæi. 9. h. t.* hinc proles Judæorum, quamdiu rationis usum non attigerunt, invitatis parentibus non sunt baptizandi, tamdiu enim sub parentum curâ existunt, si post usum rationis

baptizari petunt, baptizandi sunt, & per baptismum à patria liberantur potestate, nec in Successione proximorum agnatorum impediri possunt.

2do: *Lo. ut. cap. sicut Judæi. §. nullus etiam.* Præcipitur quoque, ut nullus Christianus Judæorum quemlibet sine judicio terrenæ potestatis vel occidere, vel vulnerare, vel pecunias auferre præsumat, aut bonas, quas hæcenus habuerunt, consuetudines immutare: præsertim in festivitatum suarum celebratione quisquam fustibus vel lapidibus nullatenus eos perturbet, neque aliquis ab eis coacta servitia exigat. Nemo Cæmeterium eorum muret aut invadat, sive obtentu pecuniæ corpora humana effodiat, alias honoris & officii sui periculum patiatur, aut excommunicationis Sententiâ plectatur.

Quæres octavo: quid de Judæis ad Christi fidem convertis?

Re. 1mo: Judæi ad fidem Christi conversi omnem communionem & familiaritatem cum Judæis in sua cecitate perseverantibus penitus declinare debent. *Can. sape malorum. 12. caus. 18. q. 1.* quia sæpe malorum consortia etiam bonos corumpunt, quanto magis eos, qui ad vitia proni sunt. Nulla igitur communio sit Hebræis ad fidem Christianam translatis cum his, qui adhuc in veteri ritu consistunt, ne forte eorum participatione subvertantur. 2do Judæorum filii vel filii baptizati, ne parentum ultra involvantur erroribus, ab eorum consortio separandi & deputandi sunt, aut Monasteriis, aut Christianis viris sive mulieribus Deum timentibus

mentibus, ut sub eorum conversatione cultum fidei discant, atque in melius instituti tam in moribus quam in fide proficiant. *Can. Judaorum. 11. caus. 28. q. 1.*

3tio. Judæi conversi à possessionibus suis nullatenus excludantur, cum melioris conditionis ad fidem convertos oporteat esse, quàm, antequam fidem susceperint, habebantur: unde Principibus sub pœna excommunicationis injungitur, ut portionem hæreditatis suæ & bonorum suorum ex integro eis faciant exhiberi. *Cap. Judæi. 5. h. t. scilicet ipsi in his & aliis favorabiles exhibentes, ipsos ab injuriis & molestiis protegant & defendant, ut sic de servitute ad libertatem se transisse percipiant. Extrav. dignum. 2. eod. inter com.*

Quæres nono: An præter Judæos alii infideles tolerandi?

R. Cum *S. Tho. 2. 2. q. 10. a. 11. O.* quod aliorum infidelium ritus, qui nihil veritatis aut utilitatis afferunt, non sint aliquantulum tolerandi, nisi forte ad aliquod malum evitandum, scilicet ad vitandum scandalum, vel dissidium, quod ex hoc provenire possit, vel impedimentum salutis eorum, qui paulatim sic tolerati convertuntur ad fidem, propter hoc etiam hæreticorum & Paganorum ritus Ecclesia aliquando toleravit, quando erat magna infidelium multitudo.

Quæres decimo: quæ fidelibus cum Saracenis interdicta communicatio?

R. 1mo. Tempore belli inter Turcas & Christianos illicita sunt cum ipsis mercimonia, merces ad eos per se vel

per alios deferendo, aut rerum subsidia seu consilia impendendo, qui hoc facere præsumpserit, non solum ipso jure incidit in excommunicationem, verum etiam iram DEI viventis incurrit. *Cap. quod olim. 12. h. t. 2do.* tempore etiam pacis sub pœna excommunicationis prohibitum est, tales ad Saracenos vel Turcas deferre merces, per quas Barbari isti contra Ecclesiam sese armare, & ad Christianos impugnandos fieri possunt validiores. *Cap. ita quorundam. 6. cap. ad liberandam 17. h. t. Extrav. un. eod.* his quoque falsis & implis Christianis gremium non est aperiendum Ecclesiæ, nisi totum, quod ex commercio tam damnato perceperint, & tantumdem de suo in subsidium belli contra Turcas transmiserint, ut æquo Judicio, in quo deliquerunt, puniantur. Quod si solvendo non fuerint, ita reatus eorum castigandus est, ut in ipsorum pœna aliis interdicitur audacia similia præsumendi. *Cit. cap. ad liberandam.*

Quæres undecimo: An licitum Christianis cum Paganis inire confœderationes?

R. Fœdera pacis & confœderationes de non offendendo, de tuendis finibus, de negotiorum ac commerciorum publica utilitate ac libertate, cum Saracenis, Turcis, Tartaris, aliisque infidelibus talvâ conscientiam iniri possunt, ac inita servari debent quamdiu infideles fidem non frangunt, quippe pacem & tranquillitatem colere indifferenter cum omnibus jubet Apostolus *Rom. 12.*

Quæres duodecimo: An liceat Principi Christiano in bello contra alium Christianum Principem cum Turcis inire fœdus?

Re. In bello ut putatur, iusto contra alium Christianum Principem Saracenos vel Turcas in auxilium vel subsidium advocare illicitum videtur, DEUS

enim tales confœderationes & pacta cum infidelibus inita in veteri prohibuit Testamento. *Exod. 23. Deuter. 7. &c.* Ratio est: quia infidelium auxilia contra Christianos maximè semper sunt & fuerunt Christianis nociva propter perversionis, invasionis aut defertionis periculum.

TITULUS V.

DE

Hæreticis, Schismaticis, & Apostatis.

Quæres primo: Quid, quantum, & qualiter eradicandum hæresis crimen?

Re. 1mo: Nomen hæresis, græcè ab electione dicitur, quod scilicet eam sibi unusquisque eligat disciplinam, quam putat esse meliorem. *Can. hæresis. 27. caus. 24. q. 3.* ut in præsentem sumitur, est error voluntarius & pertinax, hominis Christiani contra doctrinam & aliquam fidei catholicæ veritatem; si quis ex mera ignorantia aut simplici apprehensione, eorumve ductus auctoritate, apud quos educatus, aut apparente quâdam veritatis ratione deceptus, propositionem aliquam contra Catholicam teneat Ecclesiam, manifestâ veritate corrigi paratus, materialis est hæreticus, nec juris pœnas incurrit, idèoque à quocumque absolvi potest. Tales hæretici materiales, plures inter simplices maximè in Regionibus, ubi pauci sunt Catholici, inveniuntur.

Si autem errori Catholicæ fidei contrario voluntariè, scienter, & cum pertinacia quis adhæreat, hæreticus est formalis, tales plerique sunt, qui in Catholicis habitant Regionibus, & cum Orthodoxis quotidianam habent conversationem, quibus veræ fidei sufficienter proponuntur veritates. Hæreticus autem appellatur, licet de Ecclesia non recesserit, quicumque aliter scripturam intelligit, quam sensus Spiritus Sancti flagitat, quo scripta est *Can. hæresis. 27. caus. 24. q. 3.*

2do: Sicut crimen atrocissimum in Repub. politica crimen læsæ Majestatis terrenæ, quod in ipsam principis committitur personam, ita in foro Ecclesiastico crimen atrocissimè læsæ Majestatis divinæ est hæresis, quod in ipsam DEI personam committitur, cui, quamvis infinitæ auctoritatis existat, per hæresin fides denegatur, & ideo in hoc crimine non datur parvitas materiæ, sed qui-